

VESNA VELKOVRH BUKILICA UMETNOSTNA ZGODOVINARKA, UREDNICA IN PREVAJALKA

Jerneja Umer Kljun
Univerza v Ljubljani

1 Življenjepis

Vesna Velkoverh Bukilica se je rodila 20. 3. 1961 v Ljubljani. Večji del otroštva je preživela v Bogoti v Kolumbiji, kjer je obiskovala dvojezično šolo s poukom v španskem in angleškem jeziku. Zaradi odraščanja v pretežno španskem govornem okolju in zavestnega ohranjanja rabe slovenskega jezika v družinskem krogu Vesna Velkoverh Bukilica že vse življenje spremljata izrazita naklonjenost do jezikovnega preklapljanja oziroma potreba po njem in globoka fascinacija nad jezikovnimi razlikami in neponovljivostjo »miselne arhitekture vsakega jezika« (Lesničar-Pučko 2015). A čeprav jo je večjezično okolje tako zaznamovalo in se je že v najstniških letih ambiciozno lotila prevajanja izbranih Kosovelovih pesmi v španščino (prevod ni bil objavljen), Velkoverh Bukilica ni razmišljala o jezikovnih poklicih.

Na Univerzi v Ljubljani je diplomirala iz umetnostne zgodovine in najprej delala kot samostojna raziskovalka, nato od leta 1989 tudi kot urednica revije *MARS* (publikacije Moderne galerije v Ljubljani). Med letoma 1992 in 1994 je bila zaposlena kot novinarka dnevnika *Slovenec*, pri katerem je leta 1993 opravljala tudi funkcijo vršilke dolžnosti urednika, sodelovala pa je še pri mnogih drugih projektih, med drugim pri oblikovanju vsebin za glasilo *Mestne občine Ljubljana* (2001–2006) ter pri izboru likovne opreme za revijo *Tretji dan* (1995–2003), različne knjižne izdaje (npr. slovenske izdaje dela *Zgodovina religioznih verovanj in idej* Mircee Eliadeja, 1996) ter osnovnošolske in srednješolske učbenike in berila. Gl. tudi Fajdiga 2000, Grum 1998, Juh 2015, Lesničar-Pučko 2015.

2 Prevajalsko delo

Sočasno z raziskovalnim, novinarskim in uredniškim delom je Vesna Velkovrh Bukilica stopila tudi na prevajalsko poklicno pot, in sicer že leta 1989, ko je Alešu Bergerju in Jožetu Hradilu, tedanjemu uredniku Pomurske založbe, pokazala svoje prve prevajalske poskuse. Istega leta je pri Pomurski založbi v njenem prevodu izšel roman *Jaz, vrhovni* Augusta Roe Bastosa. Prevajanje, ki je sprva le dopolnjevalo izbrano poklicno pot, je kmalu preraslo meje popoldanske dejavnosti, saj se je Velkovrh Bukilica hitro povzpela med najboljše posredovalce latinskoameriške književnosti in od leta 1995 deluje predvsem kot literarna prevajalka. Leta 2004 je prejela Sovretovo nagrado za vrhunske prevode del Julia Cortázarja (*Ristanc*, 1995 in *Hudičeva slina*, 2003) ter za izkazano skrb, da tuje kulture, zlasti vrhunci književnosti Latinske Amerike, dobijo mesto v slovenski prevodni književnosti. Leta 2014 je za prevod dela *Bartleby & Co.* Enriqueja Vila-Matasa (2006) prejela 4. nagrado EsAsi, ki jo najboljšim slovenskim prevodom iz španskega jezika podeljuje špansko veleposlaništvo. Velkovrh Bukilica pa je prejemnica tudi nedavno podeljene 7. nagrade EsAsi 2021 za osveženo izdajo Cortázarjevega *Ristanca*, ki je leta 2020 ponovno izšel pri Beletrini.

Vesna Velkovrh Bukilica prevaja iz španščine, katalonščine, angleščine, francoščine in italijanščine. Njen prevajalski opus med drugim obsega več kot trideset knjižnih izdaj leposlovnih del, večinoma romanov in kratke proze nekaterih izmed največjih španskih, katalonskih in latinskoameriških piscev 20. stoletja. Poleg omenjenih prevodov Bastosa, Cortázarja in Vila-Matasa je prevedla dela Eduarda Mendoze (*Mesto čudes*, 1992), Gabriela Garcíe Márqueza (*O ljubezni in drugih demonih*, 1996; *Poročilo o ugrabitvi*, 1998), Rómula Gallegosa (*Canaima*, 1997), Adolfa Bioyja Casaresa (*Morelov izum*, 1998; *Junak ženskih sanj*, 1998), Joséja Lezame Lime (*Paradiso*, 1999), Zoé Valdés (*Dala sem ti vse življenje*, 2000), Marca Denevija (*Rosaura ob desetih*, 2000), Carmen de Posadas (*Majhne podlosti*, 2004), Isabel Allende (*Hiša duhov*, 2013), Jorgeja Bucaya (*Ti povem še eno zgodbo*, 2013; *Zgodbe za razmislek*, 2013) in Jaumeja Cabréja (*Confiteor*, 2016). K izdaji *Izbranih del* Jorgeja Luisa Borgesa (2000–2002) pa je prispevala s prevodom nadrealističnih kratkih zgodb »Šest problemov za Isidra Parodija« (2000) ter besedil »Model za smrt« in »Dve nepozabni fantaziji« (2000), ki jih je Borges napisal v sodelovanju z Adolfom Bioyjem Casaresom. Poleg tega je iz francoščine prevedla romana *Sojenice* Jonathana Littella (2010) in *HHhH* Laurenta Bineta (2015) ter biografski roman v treh knjigah *Marco Polo* avtorice Muriel Romana (2006), iz angleškega jezika pa še *Pečat stvarjenja* Elizabeth Gilbert (2014), mladinski roman *Ni konec sveta* Geraldine McCaughrean (2006) in fantazijski roman *Poslednji samorog* Petra S. Beagla (2004).

Omeniti velja številne prevode krajših besedil in esejev, ki jih je Vesna Velkovrh Bukilica objavljala zlasti v prilogi časopisa *Slovenec* ter revijah *Tretji dan*, *Sodobnost* in nekaterih drugih serijskih publikacijah, med drugim tudi dramo Federica Garcíe Lorce (»Publika«

v reviji *Maska*, 1991), krajša prozna sestavka Pabla Nerude (»O nečisti poeziji«, »Vedènje in poezija«, 2004), odlomek Thoreaujevega romana *Walden* (2002), več esejev Octavia Paza (»Mesto in literatura«, 1992; »Jezik«, 2001) in Jorgeja Luisa Borgesa (»Esej o metafori«, 1992; »O klasikih«, 1993) ter drugih avtorjev, h katerim se je na svoji dosedanji poklicni poti še večkrat vrnila, npr. Vasileiosa Tatakisa (»Simeon Novi Teolog«, 1997), Henryija Corbina (»Averroes in averoizem: ob 900. obletnici Averroesove smrti«, 1998), Adolfa Bioya Casaresa (»Izgubljena vojna«, 1998), Françoise Dolto (»Prilika o Samarijanu«, 1998) in Julia Cortázarja (»Orientacija mačk: Juanu Sorianu«, 2002).

Posveča se prevajanju znanstvenih monografij in esejev z različnih področij humanistike (zlasti religiologije, filozofije, zgodovine in umetnosti) in družboslovja, s prevodi v slovenščino in angleščino pa je opremila tudi več razstavnih katalogov. Gl. tudi Grum 1998.

Iz več intervjujev, ki jih je dala za radio, časopis *Dnevnik* in *Novo revijo* je moč razbrati, da Vesna Velkovrh Bukilica svoje prevajanje dojema kot nujo in hkrati kot nekakšen kompromis »med pisanjem in ne pisanjem« (Juh 2015), saj se od nekdaj upira želji po pisanju in svojo ustvarjalnost izraža s prevajanjem, ki je po njeno poustvarjalna umetnost, enaka glasbenemu izvajanju ali dramski igri. Gl. tudi Fajdiga 2000, Juh 2015, Lesničar-Pučko 2015.

3 Avtorsko in uredniško delo

Vesna Velkovrh Bukilica je avtorica mnogih publicističnih besedil in strokovnih člankov. Ob že omenjenih revijah *M'ARS*, *Slovenec* in *Tretji dan* je svoja razmišljanja o veri, razprave in kritike s področja likovne umetnosti ter razmišljanja o prevajalskem poklicu objavljala tudi v *Sodobnosti* in *Delu*. Leta 2001 je pri založbi Nova revija uredila prvi in drugi del obsežne znanstvene monografije *Religija in umetnost podobe*.

Vesna Velkovrh Bukilica prevaja iz več jezikov, vendar se je uveljavila predvsem z vrhunskimi prevodi slogovno in jezikovno najzahtevnejših del iz španščine. Njeni prevodi so bili večkrat nagrajeni, še posebej pa je znana po prevodih največjih predstavnikov latinskoameriške književnosti, med njimi čilenske pisateljice Isabel Allende, kolumbijskega avtorja Gabriela Garcíe Márqueza in argentinskih pisateljev Julia Cortázarja in Jorgeja Luisa Borgesa.

Bibliografija

- Fajdiga, Pavel. 2000. »Pogovor z Vesno Velkovrh Bukilica.« *Nova revija* 19, št. 215: 87–97.
- Grum, Martin, ur. 1998. »Velkovrh Bukilica, Vesna.« *Bio-bibliografije članov DSKP: izbrani biografski podatki in izbirne bibliografije prevodov: Modrov zbornik: 23. prevajalski zbornik*, 190. Ljubljana: Društvo slovenskih književnih prevajalcev.
- Juh, Matej. 2015. »Pogovor z Vesno Velkovrh Bukilica.« *Razgledi in razmisleki*, Radio Ars, 22. januar 2015. Dostop 1. 9. 2022. <https://365.rtv slo.si/arhiv/razgledi-in-razmisleki/174315696>.
- Lesničar-Pučko, Tanja. 2015. »S tem-in-tem sva dobro plesala.« Intervju z Vesno Velkovrh Bukilica. *Dnevnik*, 14. februar 2015. Dostop 2. 9. 2022. <https://www.dnevnik.si/1042706615>.